

Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja siihen puuttuminen Päijät-Hämeen kouluissa ja oppilaitoksissa

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai ahdistavan ilmapiirin. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, 7§.) Seksuaaliseen häirintään yhdistyy usein vallankäytön motiiveja ja vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikokseksi. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko. (OPH 2020, 6.)

Seksuaalinen häirintä loukkaa lasten ja nuorten opiskelu- ja työrauhaa, yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Opiskelijoilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. (Perusopetuslaki 628/1998, lukiolaki 714/2018 & laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017).

Kouluilla ja oppilaitoksilla tulee olla suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Kaikilla koulun ja oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvilla on velvollisuus osallistua opiskelijoiden hyvinvoinnin ja oppilaitoksen turvallisuuden edistämiseen. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13§, 2§.)

Lisätietoja

- [Päijät-Hämeen turvataitokasvatusmalli-materiaalit seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn kouluissa ja oppilaitoksissa](#)
- [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#) (OPH, 2020)
- [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#) (OPH, 2020)

Tarkastuslista oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmille

Tarkastuslistan voi liittää osaksi opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja se voidaan käydä läpi oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmässä, arvioitaessa oman yksikön toiminnan toteutumista.

Suunnitelmat ovat ajan tasalla:

Kyllä

Ei

- ▶ Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma
- ▶ Kiusaamisen ja häirinnän vastainen suunnitelma
- ▶ Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo suunnitelma

Ilmiön tuntemus:

- ▶ Henkilöstöllämme on riittävästi ajanmukaista tietoa/saatu koulutusta
- ▶ Hyödynnämme koulu-/oppilaitoskohtaisia kouluterveyskyselyn tuloksia kasvuympäristön turvallisuutta tarkasteltaessa
- ▶ Olemmeko sopineet (kuka, miten ja milloin) keskustelea seksuaalisesta häirinnän ja väkivallan ilmiöstä oppilaiden/opiskelijoiden kanssa

Käytännön toimet ja vastuut:

- ▶ Henkilöstömme tuntee yksikkömme seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelman
- ▶ Henkilöstömme tuntee yksikkömme kiusaamisen ja häirinnän vastaisen suunnitelman
- ▶ Henkilöstömme tuntee yksikkömme yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelman
- ▶ Yhteystiedot (opiskeluhuolto, poliisi, lastensuojelu) ovat tiedossa ja helposti löydettävissä

Seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen Päijät-Hämeen kouluissa

Pelkkä epäily seksuaalisesta häirinnästä riittää asian eteenpäin viemiseen ja ilmoittamisen kynnyksen tulee olla matala. Epäselvissä tilanteissa poliisia ja lastensuojelua voi konsultoida ilman oppilaan tunnustietoja.

Oppilaaseen kohdistunut seksuaalinen häirintä, väkivalta tai niiden epäily tulee tietoon.

- Tiedon vastaanottaja **ottaa tiedon vastaan** ja konsultoi oppilashuoltoa/ poliisia/ lastensuojelua.
- **Kiireellisissä tilanteissa aina poliisikonsultaatio ja toiminta viranomaisohjeen mukaan.**

- **Sovitaan** konsultaation yhteydessä oppilashuollon/ poliisin/ lastensuojelun henkilöstön kanssa, kuka on yhteydessä oppilaan kotiin.

- **Palveluihin ohjaus:** konsultoi oppilashuoltohenkilöstöä ja ohjaa oppilas tarvittaessa oppilashuollon (kuraattori, psykologi, kouluterveydenhuolto) palveluiden piiriin.
- Huomioidaan oppilaan lähiyhteisön/ luokan /opetushenkilön tuen tarve.

- Tiedon vastaanottaja on **velvoitettu tekemään** tapahtuneesta [rikosilmoituksen](#) ja [lastensuojeluilmoituksen](#).
- Apua näiden tekemiseen saa oppilashuoltohenkilöstöltä/ viranomaisilta.

- Koulussa tapahtuneesta häirinnästä **ilmoitetaan** rehtorille.
- Huolehditaan toimenpiteistä, joiden avulla turvataan oppilaan turvallinen opiskeluympäristö jatkossa.

Muista, ettet ole yksin!

Yhteystiedot Päijät-Häme:

- Hämeen poliisilaitoksen konsultaationumero seksuaalisen häirinnän ja väkivallan epäilyn tilanteissa **0295 437 314**.
- Lastensuojelun konsultaationumerot oppilaaseen kohdistuneessa seksuaalisen häirinnän ja väkivallan epäilyn tilanteissa löytyvät [täältä](#).
- Oppilaaseen kohdistuneessa seksuaalisen hyväksikäytön epäilyn tilanteissa poliisin ja lastensuojelun konsultaation yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Lisätietoja

[Viranomaisten toimintaohjeisto lapsen kaltoinkohtelutilanteen selvittelyyn](#). Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, Sosiaalialan osaamiskeskus, Verso liikelaitos.

Seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttuminen Päijät-Hämeen toisen asteen oppilaitoksissa

Pelkkä epäily seksuaalisesta häirinnästä riittää asian eteenpäin viemiseen ja ilmoittamisen kynnyksen tulee olla matala. Epäselvissä tilanteissa poliisia ja lastensuojelua voi konsultoida ilman opiskelijan tunnistetietoja.

Opiskelijaan kohdistunut seksuaalinen häirintä, väkivalta tai niiden epäily tulee tietoon.

- Tiedon vastaanottaja **ottaa tiedon vastaan** ja konsultoi opiskelijahuoltoa/ poliisia/ lastensuojelua.
- **Kiireellisissä tilanteissa aina poliisikonsultaatio ja toiminta viranomaisohjeen mukaan.**

- **Sovitaan** konsultaation yhteydessä opiskelijahuollon/ poliisiin/ lastensuojelun henkilöstön kanssa, kuka on yhteydessä alle 18-vuotiaan opiskelijan kotiin.

- **Palveluihin ohjaus:** Konsultoi opiskelijahuoltohenkilöstöä ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa opiskelijahuollon (kuraattori/ psykologi/ terveydenhoitaja) palveluiden piiriin.
- Huomioidaan opiskelijan lähiyhteisön/ luokan/ opetushenkilön tuen tarve.

- Tiedon vastaanottaja on **velvoitettu tekemään** tapahtuneesta alle 18-vuotiaan kohdalla rikosilmoituksen ja lastensuojelu-ilmoituksen. Apua näiden tekemiseen saa opiskelijahuoltohenkilöstöltä/ viranomaisilta.
- Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla **asianomistaja tekee rikosilmoituksen**. Varmistetaan, ettei opiskelija jää yksin asian kanssa.

- Oppilaitoksessa tapahtuneesta häirinnästä **ilmoitetaan** rehtorille/ opetusalapäällikölle.
- Huolehditaan toimenpiteistä, joiden avulla turvataan opiskelijan turvallinen opiskeluympäristö jatkossa.

Muista, ettet ole yksin!

Yhteystiedot Päijät-Häme:

- Hämeen poliisilaitoksen konsultaationumero seksuaalisen häirinnän ja väkivallan epäilyn tilanteissa **0295 437 314**.
- Lastensuojelun konsultaationumerot alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistuneessa seksuaalisen häirinnän ja väkivallan epäilyn tilanteissa löytyvät täältä.
- Alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistuneessa seksuaalisen hyväksikäytön epäilyn tilanteissa poliisiin ja lastensuojelun konsultaation yhteystiedot löytyvät täältä.

Lisätietoja

Viranomaisten toimintaohjeisto lapsen kaltoinkohtelutilanteen selvittelyyn. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, Sosiaalialan osaamiskeskus, Verso liikelaitos.